

Ärende: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Allmänt

Den höjda läroplikten har gjort att yrkesutbildningen fått ett ökat antal studerande i behov av stöd av olika slag. Denna försöksverksamhet omfattar både läropliktiga och kontinuerligt lärande, förberedande program och studerande i behov av särskilt stöd. Man kan i försöksverksamheten avlägga grundexamen, specialyrkesexamen, kompetensdelar och arbetskraftsutbildning. Avsikten med överföringen av arbetskraftstjänsterna till kommunerna är att de skall utvecklas ändamålsenligt och att yrkesutbildningen riktas till att bättre stödja sysselsättningen och företagets behov i området. Implementeringen av de nya arbetskraftstjänsterna i kommunerna kommer att variera och det krävs en övervakning för att arbetskraftstjänsterna på ett rättvist sätt gagnar alla studeranden i yrkesutbildningen samt för att stöd i lärandet också ingår i arbetskraftsutbildningar.

Folktinget ser positivt på denna utveckling, men anser att det finns utmaningar i försöksverksamheten som måste beaktas. Det finns en brist på speciallärare på svenska - efterfrågan är mycket större än utbudet av behöriga speciallärare. Detsamma gäller pedagogiskt behöriga yrkeslärare, vilket innebär att man redan idag töjer på begreppen om stöd i lärandet. Kuratorernas och hälsovårdarnas arbete kan också kompliceras då personalen numera ingår i välfärdsområdena och direktiv, regler och rutiner kan variera mellan olika kommuner.

Vid valet av de 40 skolor som medverkar i försöksverksamheten 1.1.2023 – 31.12.2033 är det viktigt att man beaktar den regionala och geografiska spridning som finns i Svenskfinland. Folktinget framhåller vikten av att flera svenskspråkiga utbildningsanordnare ansöker om och ges försökstillstånd eftersom det finns regionala skillnader i de tvåspråkiga regionerna vad gäller behov, näringsliv och kultur.

För att få en demokratisk och rättvis fördelning är det även viktigt att svenskspråkiga utbildningsanordnare, arbetsgivare, arbetstagare/yrkesutövare är representerade i de 15 arbetslivskommissionerna.

Enligt regeringsprogrammet skall 5–10% av invandrarna integreras på svenska. Därför är det viktigt att det finns tillräckligt med stöd i lärandet för studerande med annat modersmål än svenska och finska. Undervisning i svenska, tolknings- och skolgångsbiträdestjänster och resurser för utredningar som ligger till grund för planeringen av stödet är avgörande för studerandenas studieframgång. Personer med invandrarbakgrund integreras i alla åldrar och kan ha mångfacetterade behov av stöd som inverkar på inläringen. Ett samarbete mellan integrationsutbildningar och språkundervisningen hos andra utbildningsanordnare är unikt i Svenskfinland och bör fortsätta, liksom möjligheten att avlägga kurser i den grundläggande utbildningen parallellt. Stöd för deltagande i arbetskraftsutbildningar får inte glömmas bort, eftersom dessa utbildningar ger en klart större möjlighet att lyckas i arbetslivet.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

-

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Finansiering

Vid fastställande av avgifter är det viktigt att det görs en rättvis bedömning av kostnaderna för att upprätthålla olika utbildningar samt även beaktande av studerandenas ålder och bakgrund. Redan i detta skede är det skäl att se över finansieringen av mindre enheter. Lika viktigt är det att beakta den regionala spridningen och undervisningsspråket för att studerandena ska behandlas likvärdigt oberoende av språk, boningsort och bakgrund.

Vad gäller dagar som ingår i ett studieår vore det viktigt att även få finansiering under juli månad eftersom många arbetsplatser i det svenskspråkiga kustområdet har högsäsong under sommaren och inläring i arbete kan ske under denna period. Detta gäller även andra yrkesbranscher, till exempel inom social- och hälsovården. På vissa orter är det stor efterfrågan på arbetsplatshandledare eftersom många studeranden är ute samtidigt och därför vore det också viktigt att få en tidsmässig spridning på inläring i arbete för att personalresurserna skall räcka till.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Stöd, särskilt stöd och krävande särskilt stöd i lärandet

Folktingen ser det som en nödvändighet att man under försöksverksamheten utvecklar strukturer, samarbete och den regionala spridningen av yrkesutbildningar för studerande i behov av särskilt stöd och krävande särskilt stöd. Idag finns HUX på flera orter i Svenskfinland, TELMA på några orter, men för studerande som har för avsikt att avlägga en yrkesexamen men som är i behov av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd är utbudet inte tillräckligt.

Det har framförts önskemål från kommunerna i Nyland om ett bredare utbud och bättre spridning av utbildningsutbudet. Varje utbildningsanordnare skall anordna yrkesutbildning för studerande i behov av särskilt stöd, medan Yrkesinstitutet Optima i Österbotten har som enda utbildningsanordnare rättigheter att ordna utbildningar med krävande särskilt stöd. För studerande som bor i södra Finland är avståndet till Österbotten långt och familjer upplever att de inte alltid kan stöda barnet tillräckligt i vardagen. Folktinget ser det som angeläget att man utökar utbudet av olika

yrkesutbildningar så att de bättre kan tillgodose behovet – oberoende av boningsort och variationer i stödbehovet.

Det är viktigt att förtydliga terminologin och olika former av behov och hur man strukturerat bemöter dessa. (läs- och skrivsvårigheter, bristande språkkunskaper, koncentrationssvårigheter och andra former och grader av funktionsvariationer). Folktinget ser det som viktigt att stödet följs upp under hela utbildningen och omfattar även behov som uppstår senare under utbildningen, inte enbart tidigare dokumenterade behov. Många studerande inom yrkesutbildningen är minderåriga eller unga vuxna och kan möta olika utmaningar av psykosocial och ekonomisk karaktär i denna ålder.

Stöd omfattar inte enbart speciallärare, ämnes- och yrkeslärare som utför stödundervisning enskilt eller i grupp utan även tolknings- och skolgångsbiträdestjänster, kuratorer, hälsovårdare, karriärvägledare och handledare. Det är viktigt att man under försökstiden ser till att tillräckligt många svenskspråkiga personer utbildas inom dessa yrkeskategorier så att stöd i inläringen kan förverkligas.

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Taddele Majvor
Svenska Finlands folkting